

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 25. april 2024

Sag BS-48567/2023-HJR
(2. afdeling)

Skatteforvaltningen
(advokat Steffen Sværke)

mod

Bank of America N.A.
og
Merrill Lynch International
(advokat Christian Bredtoft Guldmann for begge)

Citibank N.A.,
Citigroup Global Markets Limited
og
The Bank of Nova Scotia
(advokat Jakob Schilder-Knudsen for alle)

Barclays Bank PLC
og
Barclays Capital Securities Ltd.
(advokat Birgitte Frølund og advokat Jakob Tingskov for begge)

Deutsche Bank AG
(advokat Jakob Krogsøe og advokat Søren Henriksen)

Goldman Sachs International
(advokat Lotte Eskesen)

Morgan Stanley & Co. International PLC
(advokat Jacob Skude Rasmussen)

UBS AG (London Branch)
og
UBS Europe SE
(advokat Kenneth Kvistgaard-Aaholm for begge)

og

The Northern Trust Company,
Northern Trust Global Services SE
og
Northern Trust Global Services SE UK Branch
(advokat Sune Westrup og advokat Anne Almose Røpke for alle)

Biintervenienter til støtte for Skatteforvaltningen:

Healthcare of Ontario Pension Plan (HOOPP)
(advokat Kasper Bech Pilgaard)

og

Nordea Bank Abp
(advokat Hans Severin Hansen og advokat Lasse Esbjerg Christensen)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 14. afdeling den 10. maj 2023 (BS-19251/2021-OLR).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Lars Hjortnæs, Kurt Rasmussen, Rikke Foersom og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Kærende, Skatteforvaltningen, har nedlagt følgende påstande:

1. Sagen BS-19251/2021-OLR skal kumuleres med de allerede kumulerede sager BS-16048/2019-OLR og BS-59045/2019-OLR.
2. Sagen BS-19251/2021-OLR skal ikke berostilles.

Indkærede Bank of America N.A., Merrill Lynch International, Citigroup Global Markets Limited, Citibank N.A. og The Bank of Nova Scotia har nedlagt påstand om afvisning af kæremålet, subsidiært stadfæstelse.

Indkærede Bank of America N.A. har mere subsidiært påstået sagen mod Bank of America N.A. afvist.

Indkærede Merrill Lynch International har mere subsidiært påstået sagen mod Merrill Lynch International afvist.

De øvrige indkærede – Deutsche Bank AG, Barclays Capital Securities Ltd., Barclays Bank PLC, Northern Trust Global Services SE, The Northern Trust Company, Northern Trust Global Services SE UK Branch, Goldman Sachs International, UBS Europe SE, UBS AG (London Branch) og Morgan Stanley & Co. International PLC – har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Over for de indkæredes påstande om afvisning af kæremålet har Skatteforvaltningen nedlagt påstand om, at kæremålet fremmes.

Over for Bank of America N.A.'s og Merrill Lynch Internationals påstande om afvisning af sagen mod Bank of America N.A. og Merrill Lynch International har Skatteforvaltningen påstået afvisning, subsidiært at sagen fremmes.

Sagsfremstilling

I perioden fra august 2011 til december 2014 modtog den canadiske pensionskasse Healthcare of Ontario Pension Plan (HOOPP) i alt ca. 912,5 mio. kr. fra de danske skattemyndigheder vedrørende refusion af indeholdt udbytteskat. Refusionen skete i henhold til en dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem Danmark og Canada, som fritager canadiske pensionskasser for dansk udbytteskat.

Den 21. december 2018 indgav Skatteforvaltningen stævning mod HOOPP til Københavns Byret med påstand om betaling af ca. 912,5 mio. kr. med renter. Skatteforvaltningen gjorde gældende navnlig, at HOOPP ikke havde været berettiget til refusion af udbytteskat, da HOOPP ikke i skattemæssig henseende var ejer af de udbyttegivende aktier. HOOPP nedlagde påstand om frifindelse og gjorde gældende navnlig, at HOOPP var berettiget til refusion af udbytteskat, og at HOOPP ikke har handlet ansvarspådragende. Sagen blev henvist til Østre Landsret, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Den 24. september 2019 indgav Skatteforvaltningen adcitationsstævning mod Nordea til Københavns Byret og rejste samme krav mod Nordea. Skatteforvaltningen gjorde gældende bl.a., at Nordea hæfter for Skatteforvaltningens tab som følge af refusion af udbytteskat til HOOPP, da det var Nordea, der indsendte HOOPP's refusionsanmodninger til Skatteforvaltningen. Nordea har påstået frifindelse og nedlagt en friholdelsespåstand over for HOOPP. Sagen blev henvist til Østre Landsret, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Den 11. marts 2020 indgav Skatteforvaltningen adcitationsstævning mod de indkærede til Københavns Byret. Skatteforvaltningen gjorde gældende, at de

indkærede har pådraget sig erstatningsansvar for deres medvirken til Skatteforvaltningens tab som følge af udbytterefusionerne til HOOPP. De indkærede har påstået afvisning og frifindelse.

Følgende fremgår af ad citationsstævningen af 11. marts 2020:

” Ad citationsstævning
Til Københavns Byret
Som advokat for Skatteforvaltningen

...

adciterer jeg herved
[de indkærede]

i medfør af retsplejelovens § 250, stk. 2, til at give møde i den sag, som Skatteforvaltningen har anlagt mod Healthcare of Ontario Pension Plan ved Københavns Byret og som efter henvisning verserer ved Østre Landsret under 14. afdelings sagsnummer BS-16048/2019-OLR.

...

7. Forslag til sagens behandling

Skatteforvaltningen anmoder om, at det krav, som ved denne ad citationsstævning rejses imod de adciterede banker, inddrages i sagen mellem Skatteforvaltningen og HOOPP, som verserer ved Østre Landsret (BS-16048/2019-OLR), jf. retsplejelovens § 250, stk. 2.

Skatteforvaltningen har allerede adciteret Nordea Bank Abp (Adc. I) i sagen mod HOOPP ved ad citationsstævning af 24. september 2019. Østre Landsret har besluttet, at sagen mod Nordea (også) behandles af landsretten i 1. instans (14. afdelings sag BS-59045/2019-OLR), men landsretten har endnu ikke truffet afgørelse om, hvorvidt sagen inddrages i HOOPP-sagen, jf. retsbog af 27. februar 2020.

Skatteforvaltningen ville egentlig have inddraget dette krav under den allerede anlagte sag mod HOOPP (Østre Landsret sag BS-16048/2019-OLR) og ikke ved udtagelse af ny stævning, der på www.minretssag.dk automatisk fører til oprettelse af en ny sag. Skatteforvaltningen kunne imidlertid ikke se, at der teknisk var mulighed for en sådan inddragelse af tredjeparter.

Skatteforvaltningen understreger derfor, at Skatteforvaltningen ønsker sagerne imod HOOPP og de adciterede banker kumuleret.”

Ad citationsstævningen blev indgivet til byretten via www.minretssag.dk (sagsportalen).

Parterne er enige om, at sagsportalen ikke teknisk giver mulighed for at indlevere en ad citationsstævning til landsretten, når en sag efter henvisning verserer i landsretten i 1. instans.

Den 17. marts 2020 besluttede Østre Landsret at inddrage Skatteforvaltningens krav mod Nordea i sagen mellem Skatteforvaltningen og HOOPP, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2. Nordea og HOOPP havde tiltrådt Skatteforvaltningens anmodning herom.

Ved retsbog af 10. november 2020 besluttede Københavns Byret at indhente en udtalelse fra Østre Landsret om, hvorvidt Skatteforvaltningens stævning af 11. marts 2020 mod de indkærede skulle behandles som en ad citationsstævning til sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea, som verserede ved Østre Landsret, eller om den skulle behandles som en selvstændig sag ved Københavns Byret.

Af Østre Landsrets retsbog af 9. februar 2021 fremgår bl.a.:

”Således som sagen er anlagt, finder landsretten ikke grundlag for at udtale sig om, hvorvidt sagen kan behandles som en ad citationsstævning til den ved landsretten verserende sag BS-16048/2019-OLR.

For så vidt angår den subsidiære anmodning skal landsretten udtale, at det ikke på nuværende tidspunkt vil være hensigtsmæssigt, at byrettens sag forhandles i forbindelse med den ved landsretten verserende sag mellem Skatteforvaltningen og HOOPP, som er klar til berømmelse.”

Den 18. maj 2021 afsagde Københavns Byret kendelse om, at sagen mellem Skatteforvaltningen og de indkærede henvises til Østre Landsret, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Skatteforvaltningen ansøgte herefter Procesbevillingsnævnet om kærretilladelse, da Skatteforvaltningen mente, at ad citationsstævningen af 11. marts 2020 var udtryk for en korrekt ad citation til sagen mod HOOPP og Nordea, og at retsplejelovens § 226, stk. 1, derfor ikke fandt anvendelse.

Skatteforvaltningen fik kærretilladelse fra Procesbevillingsnævnet og indbragte kendelsen af 18. maj 2021 for Østre Landsret, som ved kendelse af 4. januar 2022 afviste kærremålet grundet manglende retlig interesse.

De indkærede banker mv. havde fremsat indsigelse om, at der ikke er værneting i Danmark for Skatteforvaltningens krav mod de indkærede. Østre Landsret udskilte værnetingsspørgsmålet til særskilt afgørelse. Den 12. oktober 2022

afsagde landsretten kendelse om, at der er værneting her i landet for Skatteforvaltningens krav mod de indkærede. De indkærede ansøgte Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse, men fik afslag.

Skatteforvaltningen anmodede landsretten om, at kravene mod de indkærede blev kumuleret med de krav, der behandles i sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea som anført i Skatteforvaltningens ad citationsstævning.

Den 10. maj 2023 afsagde landsretten kendelse om, at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede ikke tillades inddraget i sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea. Af landsrettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Er ad citation udelukket?

Skatteforvaltningen har ved stævning af 11. marts 2020 anlagt sagen ved Københavns Byret mod Bank of America N.A., Citibank N.A., Citigroup Global Markets Limited, Merrill Lynch International, The Bank of Nova Scotia, Barclays Bank PLC, Barclays Capital Securities Ltd., Deutsche Bank AG, Goldman Sachs International, Morgan Stanley & Co. International PLC, UBS AG (London Branch), UBS Europe SE, The Northern Trust Company, Northern Trust Global Services SE og Northern Trust Global Services SE UK Branch.

I stævningen er anført, at der er tale om en ad citationsstævning, og Skatteforvaltningen anmodede ved sagsanlægget om, at de krav, som ved stævningen er rejst mod de sagsøgte banker, bliver inddraget i den ved Østre Landsret verserende sag mellem Skatteforvaltningen og HOOPP (BS-16048/2019-OLR), jf. retsplejelovens § 250, stk. 2.

Ved landsrettens kendelse af 12. oktober 2022 er det fastslået, at der er værneting i Danmark for kravene mod bankerne, jf. retsplejelovens § 247, stk. 1, jf. Bruxelles I-forordningens artikel 7, nr. 2, og Luganokonventionens artikel 5, nr. 3, og retsplejelovens § 246, stk. 1, 1. pkt., jf. § 243. Den af Skatteforvaltningen anlagte sag skal derfor fremmes til behandling i realiteten mod alle bankerne.

Retsplejelovens § 250 fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 260 af 8. juni 1979. Bestemmelsen i § 250 bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager. I betænkningen side 96 er anført om § 250, stk. 4:

”Bestemmelsen i 1. pkt. medfører, at der under en sag ved underret ikke kan inddrages krav, der hører under landsret. Bestemmelsen fraviger således bestemmelsen i stk. 1, nr. 3, der alene kræver, at retten har saglig kompetence med hensyn til ét af de rejste krav, og stk. 2, der ikke opstiller selvstændige krav med hensyn til saglig kompetence.”

1. pkt. i § 250, stk. 4, var sålydende: "Krav, der hører under landsret, kan uanset bestemmelserne i stk. 1, nr. 3, og stk. 2 ikke fremsættes ved underret." Ved lov 273 af 3. maj 1989 om retternes saglige kompetence i civile sager m.v. udgik dog 1. pkt. af stk. 4. I motiverne til ændringen, anføres blot, at der er tale om rene konsekvensændringer, jf. FT 1988-89, tillæg A, sp. 3583.

Det følger modsætningsvist af dagældende § 250, stk. 4, 1. pkt., at krav, der efter reglerne om retternes saglige kompetence henhørte under byret kunne anlægges ved landsret i første instans som en adcitationssag. Der er intet i motiverne til ophævelsen af 1. pkt., der tyder på, at dette ikke fortsat skulle være gældende efter ændringen af reglerne om saglig kompetence, og der er intet i motiverne til reglerne, der tyder på, at indførelsen af domstolenes sagsportal (minretssag.dk), skulle ændre herved. Det forhold, at man af tekniske grunde ikke kan anlægge en sag i sagsportalen i landsretten i første instans, men skal gennem en byret, ændrer ikke herpå. Det må derfor bero på landsrettens skøn, om en adcitation skal tillades.

Da der ikke tidligere af Østre Landsret er truffet afgørelse, der udelukker, at der sker adcitation, er det herefter spørgsmålet, om betingelserne for adcitation efter retsplejelovens § 250, stk. 2, er opfyldt.

Retsplejelovens § 250, stk. 2

Der er som anført værneting i Danmark for kravene mod bankerne, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 1, og kravene mod bankerne kan behandles efter de samme processuelle regler som kravene mod HOOPP og Nordea, jf. § 250, stk. 2, nr. 2.

Bankerne har protesteret mod adcitation, og det er således spørgsmålet, om kravene har en sådan sammenhæng med de øvrige krav, at kravene uanset de fremsatte indsigelser bør behandles under sagen mellem Skatteforvaltningen og HOOPP og Nordea, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 3.

Med den begærede adcitation ønsker Skatteforvaltningen at udvide sagen, således at den kommer til at omfatte 17 parter foruden Skatteforvaltningen. Sagen omfatter for tiden 2 parter foruden Skatteforvaltningen.

Sagen mod bankerne og sagen mod HOOPP og Nordea må anses for kun til dels at være overlappende. Sagen mod bankerne må forventes at give anledning til en omfattende bevisførelse, som ikke er nødvendig

for at tage stilling til Skatteforvaltningens krav mod HOOPP og Nordea, ligesom en behandling af kravet mod HOOPP og Nordea vil omfatte bevisførelse om forhold, som ikke er af betydning for kravene mod de enkelte banker.

Skatteforvaltningens krav mod bankerne er sekundært i forhold til kravet mod HOOPP. Kun hvis HOOPP i noget omfang dømmes til at betale til Skatteforvaltningen, kan det komme på tale at dømme bankerne som påstået af Skatteforvaltningen.

En forudsætning for kravet mod bankerne skal således afgøres, forinden kravet mod bankerne kan afgøres. Denne forudsætning finder sin afgørelse i sagen mod HOOPP og Nordea. Sagen mod bankerne kan be-
rostitles efter retsplejelovens § 345 på dette spørgsmål. Hertil kommer, at landsrettens fleksibilitet med hensyn til at behandle sagen vil blive indskrænket ved en ad citation som ønsket. Der må således imødeses betydelige vanskeligheder med hensyn til bl.a. at finde det fornødne antal retsdage til behandlingen af det samlede sagskompleks, ligesom en planmæssig gennemførelse af hovedforhandlingen i et sådant sagskompleks med mange parter og advokater erfaringsmæssigt vil være mere sårbar over for sygdom og andet forfald.

Endelig er sagerne mod HOOPP og Nordea længere fremskreden end sagen mod bankerne.

Landsretten finder på den anførte baggrund, at Skatteforvaltningens krav i denne sag ikke kan anses for at have en sådan sammenhæng med krav fremsat i sagerne mod HOOPP og Nordea, at de uanset de fremsatte indsigelser bør behandles under Skatteforvaltningens sager mod HOOPP og Nordea, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 3, 2. led. Da betingelserne for ad citation efter retsplejelovens § 250, stk. 2, således ikke er opfyldt, tages Skatteforvaltningens anmodning herom ikke til følge.

Af de samme grunde tages Skatteforvaltningens subsidiære anmodning om, at sagen mod bankerne sambehandles med sagen mod HOOPP og Nordea efter retsplejelovens § 254, ikke til følge.

Landsretten finder efter det anførte, at sagen bør sættes i bero på udfaldet af sagen mellem Skatteforvaltningen og HOOPP og Nordea.”

Skatteforvaltningen ansøgte den 23. maj 2023 Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at kære kendelsen til Højesteret.

HOOPP og Nordea indgav indlæg til Østre Landsret med protest over, at landsretten havde truffet afgørelse om kumulationsspørgsmålet, uanset at de

ikke havde haft lejlighed til at fremkomme med indlæg i sagen. HOOPP og Nordea anmodede derfor om omgørelse af landsrettens kendelse i medfør af retsplejelovens § 222.

Den 13. september 2023 traf Østre Landsret afgørelse om ikke at omgøre sin kendelse af 10. maj 2023.

Procesbevillingsnævnet gav den 14. september 2023 Skatteforvaltningen tilladelse til at kære kendelsen af 10. maj 2023.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 250, stk. 2, er sålydende:

”Stk. 2. Hver af parterne kan inddrage krav mod tredjemand under sagen, såfremt:

- 1) der er værneting for kravet mod tredjemand her i landet,
- 2) kravet kan behandles efter samme processuelle regler som de øvrige krav, og
- 3) hverken de øvrige parter eller tredjemand gør indsigelse, eller kravet har en sådan sammenhæng med et af de øvrige krav, at kravet uanset fremsatte indsigelser bør behandles under sagen.”

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 260 af 8. juni 1979, som bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager. Bestemmelsen svarer til § 250, stk. 2, i lovudkastet i betænkningen, og der er i bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 1978-79, Tillæg A, lovforslag nr. L 89, sp. 1613) henvist til bemærkningerne til lovudkastet i betænkningen. Af betænkningens s. 91 ff. fremgår bl.a.:

”III. Forslaget.

A. Almindelige bemærkninger.

Forslaget viderefører de gældende regler om subjektiv kumulation med en række modifikationer. Samtidig foreslås der indført adgang for sagsøgte til at adcitere tredjemand.

1. Oprindelig subjektiv kumulation.

...

c. Efter gældende ret kræves det endelig, at kravene har fælles oprindelse, eller at en særlig lovforskrift hjemler deres forening, eller at ingen af parterne gør indsigelse mod foreningen, jfr. bemærkningerne ovenfor under I, A, 3.

aa. Bag betingelsen om, at kravene skal have fælles oprindelse ligger en afvejning af flere modstridende hensyn. Procesøkonomiske og proces-tekniske hensyn taler for en meget vid adgang til kumulation. Procesøkonomiske hensyn taler således for kumulation, hvor den bevisførelse, der skal finde sted, i alt væsentlig er den samme for de pågældende krav. Dette vil ofte være tilfældet, hvor kravene udspringer af samme retsforhold, f.eks. hvor der er tale om krav mod to sagsøgte, der har voldt skade i forening. Det kan imidlertid også være tilfældet, hvor sammenhængen mellem kravene er fjernere eller måske helt mangler, f.eks. hvor tre personer under ét og samme møde indgår tre aftaler vedrørende vidt forskellige forhold, idet A indgår aftale med B, B med C og A med C. Procesøkonomiske hensyn kan også tale for kumulation, hvor bedømmelsen af kravene afhænger af samme juridiske betragtninger, således at parternes procedure er fælles. Procestekniske hensyn taler for, at krav, der har en vis sammenhæng, behandles under ét, således at modstridende afgørelser undgås. Af hensyn til rettens forligsmægling er det også af betydning, at sammenhængende krav behandles under ét med tilstedeværelse af samtlige parter.

Imod en vid adgang til kumulation taler først og fremmest hensynet til parterne. Som nærmere omtalt ovenfor under l, a, bb kan kumulation medføre, at en part bliver tvunget til at give møde for et værneting, ved hvilket han ellers ikke behøver at møde. Dette kan påføre ham betydelige ulemper og omkostninger. Selv om parten ikke tvinges til at give møde ved et fremmed værneting, kan det påføre ham ulemper og omkostninger, at kravet mod ham behandles sammen med en række andre krav, der ikke vedrører ham. Hertil kommer, at samlet behandling af en række krav kan medføre en risiko for, at behandlingen af det enkelte krav bliver for summarisk.

Når afgørelsen af, om kumulation kan tillades, således må træffes ud fra en afvejning af modstridende hensyn, kunne det synes nærliggende at lade retten træffe afgørelsen ud fra et konkret skøn i hvert enkelt tilfælde. Dette er imidlertid ikke muligt. Går afgørelsen ud på, at kumulation ikke kan tillades, indebærer dette i alt fald for så vidt angår krav, for hvilke der ikke er værneting ved retten, at sagen må begynde forfra. Det vil være u hensigtsmæssigt, om denne afgørelse træffes på et sent stadium af sagen. I sagens første faser har retten imidlertid ikke tilstrækkeligt overblik over sagen til at kunne afgøre, om kumulation netop i denne sag vil være hensigtsmæssig. Det vil derfor være nødvendigt, at afgørelsen træffes ud fra en bedømmelse af, om kravene er af en sådan beskaffenhed, at kumulation erfaringsmæssigt er hensigtsmæssig.

Som omtalt ovenfor under I, A,3, har retsplejeloven ladet denne afgørelse af, om kumulation typisk er hensigtsmæssig, falde ud til, at kumulation kan ske, hvis kravene har fælles oprindelse, idet domstolene dog i praksis tillader kumulation i noget videre omfang, end en snæver fortolkning af retsplejelovens regel ville føre til. I Norge og Sverige anvendes andre kriterier, jfr. ovenfor under II, A og B, 1.

Retsplejelovens regel om, at kravene skal have fælles oprindelse, sætter efter rådets mening for snævre grænser for adgangen til kumulation. Det er i det hele taget næppe muligt at udtrykke kravet til sammenhæng mellem kravene i skarpe kriterier. En yderligere udvidelse af adgangen til kumulation og en nærmere fastlæggelse af grænserne for kumulationsadgangen sker formentlig bedst gennem domstolenes praksis. Det foreslås derfor alene at stille som betingelse for kumulation, at kravene har en sådan sammenhæng, at de uanset fremsatte indsigelser bør behandles under én sag.

...

2. Efterfølgende subjektiv kumulation (*adcitation*).

a. Som omtalt ovenfor under I, B, kan sagsøgeren efter gældende ret adcitere trediemand. Derimod antages sagsøgte kun at kunne foretage *adcitation*, hvis hverken sagsøgeren eller den trediemand, der ønskes adciteret, rejser indsigelse.

I praksis er der imidlertid en betydelig trang til *adcitation* fra sagsøgtes side, navnlig i tilfælde, hvor sagsøgte vil have regres mod trediemand, hvis han taber sagen. Sagsøges en entreprenør på grund af mangler ved de materialer, der er anvendt ved entreprisen, ville det ofte være ønskeligt, om entreprenøren kunne adcitere den fabrikant, der har leveret materialerne. Sagsøges en skadevolder, ville det ofte være ønskeligt, om han kunne sagsøge en medskadevolder, over for hvem han i givet fald vil rejse hel eller delvis regres. Bech s. 68 ff indeholder en nærmere gennemgang af grupper af tilfælde, i hvilke der er praktisk behov for *adcitation* fra sagsøgtes side.

...

En adgang for sagsøgte til at adcitere trediemand indebærer indlysende procesøkonomiske og procestekniske fordele.

Mod adgangen til *adcitation* fra sagsøgtes side taler først og fremmest hensynet til den trediemand, som ønskes adciteret, og som måske vil blive tilstævnet til en ret, der ikke er rette værneting for kravet mod ham. Det bemærkes herved, at såfremt *adcitation* fra sagsøgtes side skal have nogen større praktisk betydning, må den kunne ske ved den ret,

ved hvilken den verserende sag er anlagt, selv om denne ret ikke er rette værning for kravet mod trediemand.

...

Imod adgang til adcitation fra sagsøgt side taler også et vist hensyn til den oprindelige sagsøger, der må finde sig i, at sagen udvides med nyt stof, der i og for sig er ham uvedkommende. Dette hensyn taber dog en stor del af sin vægt, når adgangen til adcitation gøres betinget af, at den oprindelige sagsøger ikke gør indsigelse, eller at kravet mod trediemand har en vis nærmere forbindelse med et af de øvrige krav, og når adgangen til adcitation begrænses under sagens gang, jfr. bemærkningerne nedenfor under d og e.

Efter rådets opfattelse er det praktiske behov for adcitation fra sagsøgt side så stort, og de fordele af procesøkonomisk og procesteknisk karakter, som en sådan adcitationsadgang indebærer, så vægtige, at de ovenfor nævnte hensyn til trediemand og den oprindelige sagsøger må vige. Det foreslås derfor - ligesom i Norge og Sverige - at give adgang til adcitation fra sagsøgt side.

...

c. Der er efter rådets opfattelse ikke behov for særlige regler om, hvorledes adcitation skal ske, idet de almindelige regler om søgsmål må anses for tilstrækkelige. Den, der ønsker at adcitere, må på sædvanlig måde indlevere stævning til retten.

...

B. Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i forslaget § 250.

...

Til stk. 2.

Bestemmelsen angiver de grundlæggende betingelser for adcitation. Der henvises til bemærkningerne ovenfor under A, 2, a og b. Betingelserne er de samme som i stk. 1, dog at stk. 1, nr. 2 og 3 ikke er medtaget. Dette skyldes, at stk. 2 alene gælder inddragelse af krav mod trediemand i en allerede verserende retssag, der kun har kunnet anlægges, hvis retten var værning for ét af de oprindelige krav, og retten havde saglig kompetence med hensyn til et af kravene. Om virkningen af, at betingelserne ikke er opfyldt, henvises til bemærkningerne til stk. 1.

..."

Parternes argumentation

Skatteforvaltningen har anført navnlig, at Skatteforvaltningens stævning af 11. marts 2020 er udtryk for en korrekt adcitation af de indkærede til sagen mellem

Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea. Det fremgår tydeligt af ad citationsstævningen, at Skatteforvaltningen ønsker at inddrage kravene mod de indkærede i sagen mod HOOPP og Nordea, og de indkærede kan derfor ikke have været i tvivl om Skatteforvaltningens hensigt. Ad citationsstævningen blev indgivet i overensstemmelse med retsplejelovens § 250, stk. 2, og § 148 a. Det fremgår af § 148 a og dens forarbejder, at efter indførelsen af sagsportalen skal alle skriftlige indlæg i civile sager foregå via sagsportalen. Det fremgår utvetydigt af Domstolsstyrelsens vejledning til sagsportalen, at ad citation foretages ved at anlægge en ny sag via portalen, og Højesteret har i sin praksis lagt vægt på, om sagsportalens brugere har fulgt vejledningens anvisninger. At sagsportalen ikke giver teknisk mulighed for at indlevere en ad citationsstævning til landsretten, og at brugeren derfor må gå via byretten, er uden betydning. Retsplejelovens § 148 a, stk. 5, finder ikke anvendelse vedrørende ad citation til en sag, der efter henvisning behandles af landsretten som 1. instans. Heller ikke sagens efterfølgende domstolsbehandling udelukker anvendelse af retsplejelovens § 250, stk. 2.

Spørgsmålet om, hvorvidt der er dansk værneting for Skatteforvaltningens krav mod de indkærede, er ikke en del af kæremålet. Værnetingsspørgsmålet er afgjort ved Østre Landsrets kendelse af 12. oktober 2022, og der er intet til hinder for, at Højesteret forholder sig til værnetingsspørgsmålet under en eventuel ankesag.

Skatteforvaltningens sag mod HOOPP, Nordea og de indkærede er én samlet sag, hvor alle de sagsøgte ved deres samordnede adfærd har påført Skatteforvaltningen et tab. Der er tale om ét samlet skattearrangement med flere ansvarlige deltagere. Rollefordelingen var, at de udenlandske banker (via brokere) leverede aktierne. Northern Trust fungerede som depotbank og antog Nordea som depotunderleverandør og til at indsende refusionsanmodninger til Skatteforvaltningen. HOOPP og de internationale banker havde på forhånd aftalt fordelingen af fortjenesten og den praktiske gennemførelse af arrangementet. Størstedelen af refusionsprovenuet tilgik de indkærede banker, mens en mindre del tilgik HOOPP.

Det er skattearrangementet som sådant, der er sagens centrale bevistema, og derfor er beviserne mod HOOPP, Nordea, Northern Trust og de internationale banker helt sammenfaldende – nemlig bevisførelse vedrørende det samlede skattearrangement. Hvis sagerne ikke kumuleres, skal Skatteforvaltningen gennemføre bevisførelsen om skattearrangementet to eller flere gange ved danske domstole. Derfor taler procesøkonomiske og procesbesparende hensyn for, at sagerne kumuleres.

De indkærede er i besiddelse af dokumentation for deres del af arrangementet, som de hidtil ikke har ønsket at fremlægge, og derfor er kumulation nødvendig

af hensyn til sagens oplysning og for at sætte landsretten i stand til at træffe en materielt rigtig afgørelse.

De uretmæssige refusioner af udbytteskat blev udbetalt i perioden fra 2011 til 2014, og derfor tilsiger også sagsbehandlingstiden, at der hurtigst muligt træffes en samlet afgørelse om hele sagen. Hensynet til landsrettens fleksibilitet er et ulovligt hensyn, som hverken fremgår af retsplejeloven eller af dens forarbejder. Sagen mod HOOPP og Nordea er ikke mere fremskreden end sagen mod de indkærede, og både HOOPP og Nordea har udtalt sig til støtte for kumulation.

Det ville være særdeles byrdefuldt for Skatteforvaltningen ikke at kunne sagsøge alle sine skadevoldere under én sag. Ligeledes vil det være byrdefuldt for Nordea og HOOPP, hvis der ikke kan rettes regreskrav mod de indkærede under samme sag. Hvis kumulation nægtes, vil Højesteret skabe præcedens for, at skadelidte ikke kan sagsøge alle sine skadevoldere under samme sag, men i stedet er henvist til først at føre prøvesager mod enkelte skadevoldere. Denne retstilling er i strid med retsplejelovens forarbejder og er uacceptabel.

Efter skærpelsen i 1997 af retsplejelovens regler om berostillelse og udsættelse kan berostillelse kun ske, når dette er påkrævet. Hensigtsmæssighed er ikke længere tilstrækkeligt, jf. retsplejelovens § 345. Dette strenge kriterium er ikke opfyldt i denne sag – heller ikke, hvis sagerne ikke kumuleres.

De indkærede, som har påstået afvisning af kæremålet, har anført navnlig, at retsplejelovens § 250, stk. 2, ikke indeholder hjemmel til at opnå det, som Skatteforvaltningen har nedlagt påstand om. Skatteforvaltningens sag mod HOOPP og Nordea og Skatteforvaltningens sag mod de indkærede er to forskellige sager, som begge har verseret ved danske domstole i flere år. Retsplejelovens § 250 indeholder ikke hjemmel til at sammenlægge to eksisterende sager. Hjemmel til sambehandling findes i retsplejelovens § 254. Østre Landsret har i den påkærede kendelse fastslået, at sagerne ikke skal sambehandles, og denne afgørelse kan ikke indbringes for højere ret, jf. § 254, stk. 1, 2. pkt.

Før indførelsen af sagsportalen skulle adcitationsstævninger indgives til den ret, som behandlede den sag, hvori krav mod tredjemand begæredes inddraget, og reglerne om indførelse af sagsportalen har ikke ændret på dette. Skatteforvaltningen skulle ikke have forsøgt at anvende sagsportalen til et formål, som portalen ikke understøtter, men skulle i stedet være gået frem efter retsplejelovens § 148 a, stk. 5. Skatteforvaltningen skulle således have kontaktet landsretten for at få tilladelse til at indgive en adcitationsstævning til landsretten, hvor sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea verserede. Skatteforvaltningen har dermed ikke foretaget adcitationen korrekt.

Den efterfølgende domstolsbehandling viser også, at der er tale om to forskellige sager. Den 23. februar 2021 henviste Københavns Byret sagen mod de indkærede til Østre Landsret efter retsplejelovens § 226, stk. 1. Dette havde ikke været nødvendigt eller muligt, hvis der var tale om en korrekt adcitation. Østre Landsrets retsbog af 9. februar 2021 kan ikke læses på andre måder, end at landsretten fandt ikke at have hjemmel til at udtale sig om en af byrettens sager. Derfor skal kæremålet afvises.

Bank of America N.A., Merrill Lynch International, Citibank N.A., Citigroup Global Markets Limited, The Bank of Nova Scotia, Deutsche Bank AG, Goldman Sachs International, UBS AG (London Branch) og UBS Europe SE har gjort gældende, at kæremålet omfatter prøvelse af både betingelsen i retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 1, om dansk værneting, og betingelsen i nr. 3 om kravenes sammenhæng. Procesbevillingsnævnets kæretilladelse er ifølge sin ordlyd ikke begrænset, og det vil stride imod toinstansprincippet, hvis Højesteret afsiger kendelse om kumulation uden at tage stilling til værnetingsspørgsmålet. Det bør ikke komme de indkærede til skade, at landsretten har truffet afgørelse om værneting i en særskilt kendelse.

Samtlige indkærede har anført, at skatteforvaltningens krav mod HOOPP og Nordea ikke har en sådan sammenhæng med kravet mod de indkærede, at sagerne kan kumuleres mod de indkæredes protest. Sagen mod HOOPP er en skatteretlig sag, som handler om, hvorvidt HOOPP var skattemæssig ejer af de udbyttegivende aktier. Sagen mod Nordea handler om, hvorvidt Nordea på aftaleretligt grundlag via den såkaldte bankordning har indestået for refusionsansmodningernes rigtighed. Sagen mod de indkærede handler om, hvorvidt de indkærede har pådraget sig et erstatningsansvar baseret på medvirken og burde-viden om HOOPP's skatteretlige status. Sagerne vedrører ikke samme retlige spørgsmål, og bevisførelsen vil ikke være overlappende. Den eneste sammenhæng mellem sagerne er, at sagerne vedrører HOOPP's besiddelse af danske aktier.

Dertil kommer, at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede er sekundært i forhold til kravet mod HOOPP. Kun hvis HOOPP dømmes, kommer et krav mod de indkærede på tale. Derfor tilsiger procesbesparende og procesøkonomiske hensyn, at sagen mod HOOPP afgøres først.

Kumulation skal ikke bruges som løftestang for Skatteforvaltningens bevisførelse. Hvis sagerne kumuleres, vil der opstå en enorm retssag med 18 parter, hvilket medfører risiko for overfladisk behandling af nogle af sagens spørgsmål. Landsretten har nægtet kumulation på baggrund af sine erfaringer med andre store sager, og det følger af forarbejderne til retsplejelovens § 250, stk. 2, at retten kan lægge vægt på sådanne erfaringer.

Der er ingen risiko for indbyrdes uoverensstemmende afgørelser, fordi sagen mod HOOPP og Nordea afgøres først. Enten vil HOOPP blive frifundet, eller også vil HOOPP blive dømt og betale domsbeløbet. Begge udfald medfører, at Skatteforvaltningen ikke længere har krav mod de indkærede. Udfaldsrummet viser, at det savner mening at kumulere sagerne.

Hensynet til landsrettens fleksibilitet er legitimt og lovligt. Sagen mod HOOPP har verseret siden 2018 med omfattende skriftveksling, som de indkærede ikke har været involveret i. Højesteret bør være tilbageholdende med at underkende landsrettens vurdering.

Hvis der ikke kumuleres, er det nødvendigt at stille sagen mod de indkærede i bero for at opnå de procesøkonomiske fordele, som søges opnået ved først at afgøre sagen mod HOOPP og Nordea.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

Skatteforvaltningen indgav den 11. marts 2020 en stævning mod de indkærede banker mv. til Københavns Byret via domstolens sagsportal www.minrets-sag.dk. I stævningen, der er benævnt adcitationstævning, har Skatteforvaltningen anmodet om, at de krav, som Skatteforvaltningen gør gældende over for de indkærede, inddrages under den sag mellem på den ene side Skatteforvaltningen og på den anden side Healthcare of Ontario Pension Plan (HOOPP) og Nordea Bank Abp, som efter henvisning fra byretten verserer ved landsretten.

Landsretten har i kendelsen af 10. maj 2023 bestemt, at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede ikke skal inddrages under sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2. Landsretten har endvidere besluttet, at sagerne ikke skal sambehandles, jf. retsplejelovens § 254, stk. 1, og at behandlingen af Skatteforvaltningens krav mod de indkærede skal stilles i bero på udfaldet af sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea.

Kæresagen for Højesteret angår i første række, om den fremgangsmåde, som Skatteforvaltningen har benyttet ved indgivelse af stævningen, er i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anvendelse af sagsportalen ved adcitation.

Hvis det er tilfældet, angår sagen i anden række navnlig, om Skatteforvaltningens krav mod de indkærede skal inddrages under sagen mod HOOPP og Nordea efter retsplejelovens § 250, stk. 2, om efterfølgende subjektiv kumulation (adcitation), således at alle de rejste krav behandles under samme sag.

Skatteforvaltningen har for Højesteret ikke nedlagt påstand om sambehandling efter retsplejelovens § 254, stk. 1. Kæremålet angår derfor ikke dette spørgsmål.

Fremgangsmåden ved adcitation

Retsplejelovens § 148 a, stk. 1, bestemmer, at borgerlige retssager anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig meddelelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-7 og 12. Efter stk. 5 kan retten i visse særlige tilfælde beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller at en meddelelse eller et dokument ikke skal gives til retten ved anvendelse af sagsportalen. Af stk. 11 fremgår, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens sagsportal.

Af Domstolsstyrelsens vejledning til sagsportalen fremgår, at adcitation foregår ved, at brugeren anlægger en ny sag på minretssag.dk mod den, som brugeren ønsker at inddrage.

Højesteret lægger til grund, at det ikke er teknisk muligt at indgive en stævning til landsretten via sagsportalen – heller ikke i en situation som den foreliggende, hvor en sag efter henvisning fra byretten behandles ved landsretten som 1. instans, og hvor en part ønsker at inddrage krav mod tredjemand under sagen.

Højesteret bemærker, at der hverken i retsplejeloven eller administrative forskrifter udstedt i medfør af loven er særlige regler om adcitation i forbindelse med en sag, der behandles ved landsretten som 1. instans. Adcitationsager kan derfor anlægges og behandles ved anvendelse af sagsportalen, også i tilfælde hvor der er tale om adcitation i forbindelse med en landsretssag.

Når byretten modtager en adcitationsstævning, der angår en sag, som behandles i landsretten, videresender byretten via sagsportalen stævningen til landsretten, der herefter tager stilling til, om kravene ifølge adcitationsstævningen skal behandles sammen med de krav, der er rejst under den allerede verserende sag, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2.

Højesteret tiltræder på den anførte baggrund, at den fremgangsmåde, som Skatteforvaltningen har benyttet for at få inddraget sine krav mod de indkærede banker mv. i sagen mellem Skatteforvaltningen, HOOPP og Nordea, er i overensstemmelse med retsplejeloven.

Kumulation

Efter retsplejelovens § 250, stk. 2, kan hver af parterne i en verserende sag inddrage krav mod tredjemand under sagen, såfremt der er værneting for kravet mod tredjemand her i landet (nr. 1), kravet kan behandles efter samme procesuelle regler som de øvrige krav (nr. 2), og hverken de øvrige parter eller tredjemand gør indsigelse, eller kravet har en sådan sammenhæng med et af de øvrige krav, at kravet uanset fremsatte indsigelser bør behandles under sagen (nr. 3).

Landsretten udskilte spørgsmålet om værneting til selvstændig afgørelse og afsagde den 12. oktober 2022 kendelse om, at der er værneting her i landet for Skatteforvaltningens krav mod de indkærede banker mv. Procesbevillingsnævnet har afslået at give tilladelse til at indbringe kendelsen for Højesteret, og spørgsmålet om værneting er dermed foreløbig afgjort under den verserende sag ved landsretten. Det skal derfor under dette kæremål lægges til grund, at der er værneting her i landet for Skatteforvaltningens krav mod de indkærede, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 1.

Det er ubestridt, at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede kan behandles efter samme processuelle regler som de øvrige krav, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 2.

Spørgsmålet for Højesteret er herefter, om Skatteforvaltningens krav mod de indkærede har en sådan sammenhæng med Skatteforvaltningens krav mod HOOPP og Nordea, at kravene uanset de indkæredes indsigelser bør behandles under samme sag, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2, nr. 3.

Ved vurderingen heraf må der lægges vægt på navnlig, om kravene udspringer af de samme retsstiftende kendsgerninger, eller der i øvrigt vil være sammenfald med hensyn til bevisførelsen eller med hensyn til de juridiske synspunkter, som kravene støttes på. Det følger af forarbejderne til retsplejelovens § 250 (jf. betænkning nr. 698/1973, s. 91 ff.) bl.a., at der navnlig kan være behov for at tillade kumulation, så krav mod eller mellem flere skadevoldere kan behandles under samme sag. Der må også lægges vægt på bl.a. hensynet til at undgå, at der træffes indbyrdes modstridende afgørelser om fremsatte krav. Der må desuden tages hensyn til de ulemper og omkostninger, som behandling under én sag kan medføre for nogle parter, og til de fordele og besparelser, der kan være forbundet hermed for andre parter.

Højesteret finder, at vurderingen af, om Skatteforvaltningens krav mod de indkærede har en sådan sammenhæng med kravene mod HOOPP og Nordea, at de uanset de indkæredes indsigelser bør behandles samlet, må ske på grundlag af de anbringender, som Skatteforvaltningen har gjort gældende til støtte for de fremsatte krav, og Skatteforvaltningens angivelse af den forventede bevisførelse.

Skatteforvaltningens krav mod HOOPP, Nordea og de indkærede banker mv. støttes på bl.a. dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar uden for kontrakt. Det er Skatteforvaltningens hovedsynspunkt, at der er tale om ét samlet skattearrangement, hvor alle de sagsøgte ved deres samordnede adfærd har påført Skatteforvaltningen et tab. Ud fra det, som Skatteforvaltningen har anført, er det skattearrangementet som sådant, der er sagens centrale bevistema,

og bevisførelsen for alle Skatteforvaltningens krav vil være til dels sammenfaldende/overlappende.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede banker mv. har en sådan sammenhæng med Skatteforvaltningens krav mod HOOPP og Nordea, at kravene trods indsigelserne bør behandles samlet, jf. retsplejelovens § 250, stk. 2. Højesteret har herved lagt vægt på Skatteforvaltningens interesse i at kunne få behandlet alle sine krav vedrørende det påståede skattearrangement under én sag. Det er endvidere tillagt betydning, at HOOPP og Nordea har udtalt sig til støtte for, at kravene behandles under samme sag.

Det forhold, at den kumulerede sag vil kunne skabe visse praktiske vanskeligheder for landsretten på grund af sagens omfang og varighed, kan ikke heroverfor føre til et andet resultat.

Konklusion

Højesteret tager Skatteforvaltningens påstand om kumulation til følge og ændrer landsrettens afgørelse, således at Skatteforvaltningens krav mod de indkærede banker mv. inddrages under sagen mod HOOPP og Nordea.

THI BESTEMMES:

Skatteforvaltningens krav mod Bank of America N.A., Citibank N.A., Citigroup Global Markets Limited, Merrill Lynch International, The Bank of Nova Scotia, Barclays Bank PLC, Barclays Capital Securities Ltd., Deutsche Bank AG, Goldman Sachs International, Morgan Stanley & Co. International PLC, UBS AG (London Branch), UBS Europe SE, The Northern Trust Company, Northern Trust Global Services SE og Northern Trust Global Services SE UK Branch inddrages under de allerede kumulerede sager BS-16048/2019-OLR og BS-59045/2019-OLR.

I kærsmålsmkostninger for Højesteret skal Bank of America N.A. betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kærsmålsmkostninger for Højesteret skal Merrill Lynch International betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kærsmålsmkostninger for Højesteret skal Citibank N.A. betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kærsmålsmkostninger for Højesteret skal Citigroup Global Markets Limited betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal The Bank of Nova Scotia betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Barclays Bank PLC betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Barclays Capital Securities Ltd. betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Deutsche Bank AG betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Goldman Sachs International betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Morgan Stanley & Co. International PLC betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal UBS AG (London Branch) betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal UBS Europe SE betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal The Northern Trust Company betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Northern Trust Global Services SE betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

I kæremsømskostninger for Højesteret skal Northern Trust Global Services SE UK Branch betale 5.000 kr. til Skatteforvaltningen.

De tilkendte kæremsømskostninger skal betales inden 14 dage efter denne højesteretskendelses afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kærefgiften tilbagebetales.